

A Győri Ítéltábla Csapó, Kiss és Sebestyén Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek dr.Czifra Károly ügyvéd által képviselt II.r., III.r. és IV.r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Veszprémi Törvényszék előtt folyamatba tett perében Veszprémben, 2015.évi november hó 13.napján 7.P.20.268/2014/43/I.szám alatt hozott ítélet ellen az alperes részéről 44.sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

### **í t é l e t e t :**

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, és megállapítja, hogy a néhai "A", és a néhai "B", valamint II.r. alperes között 2011.július 8.napján megkötött tartási szerződés érvénytelen.

Az eredeti állapot helyreállítása körében elrendeli a **település 1i** ...hrsz-ú ingatlan tulajdoni lapjáról néhai "B" és II.r. alperes  $\frac{1}{2}$  -  $\frac{1}{2}$  arányú tulajdonjogának, valamint néhai "A" tartási jogának törlését, és megállapítja, hogy az ingatlan 1/1 arányban néhai "A" tulajdonaként a hagyatékát képezi.

Elrendeli továbbá a **település 1i** ...hrsz-ú ingatlanra a Veszprémi Törvényszék 3.P.21.753/2011/1.sorszámú végzése szerinti perfeljegyzés törlését azzal, hogy az ingatlan-nyilvántartási eljárásban felmerülő igazgatási szolgáltatási díj fizetésére felperes köteles.

Mellőzi az elsőfokú ítéletnek a néhai "B" I.r. alpereskénti és a felperes III.rendűkénti megjelölését, és az alperesek mint egyetemlegesen jogosultak javára szóló 2.500.000 (kettőmillió-ötszázezer) forintban marasztaló rendelkezését. E helyett kötelezi a felperest arra, hogy 30 napon belül a II.r. alperesnek 1.250.000 (egymillió-kettőszázötvenezer) forintot, míg a III. és a IV.r. alpereseknek fejenként 625.000 (hatszázhuszonötezer) forintot fizessen meg.

Mellőzi az elsőfokú perköltségben az alperesek egyetemleges marasztalását. E helyett a II.r. alperest 1.012.600 (egymillió-tizenkettőezer-hatszáz) forint, a III és a IV.r. alpereseket pedig fejenként 506.300 (ötszázhaty-ezer-háromszáz) forint 15 napon belüli felperes javára szóló elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezi.

Az ítéltábla megkeresi az ingatlanügyben eljáró hatóságot, hogy a **település 1i** ...hrsz-ú ingatlan tulajdoni lapjáról a néhai "B" (..) és (..) II.r. alperes  $\frac{1}{2}$  -  $\frac{1}{2}$  arányú tulajdonjogát,

valamint a néhai "A" ...) tartási jogát törölje azzal, hogy az ingatlan 1/1 arányban a néhai "A" (...) tulajdonaként annak hagyatékát képezi.

Kötelezi a II.r. alperest 200.000 (kettőszázezer) forint, míg a III és a IV.r. alpereseket fejenként 100.000 (egyszázezer) forint másodfokú perköltségnek a felperes javára 15 napon belül történő megfizetésére.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

### **I n d o k o l á s :**

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy "A" I.r. felperes, valamint "B" I.r. és II.r. alperesek 2011. július 8.napján kötött tartási szerződése érvénytelen.

Elrendelte a szerződéskötést megelőző állapot helyreállítását akként, hogy a **település 1i** ....hrsz.-ú ingatlan tulajdoni lapjáról az I-II.r. alperesek tulajdonjogának és az I.r. felperes tartási jogának törlése mellett, elrendelte a III.r. felperes tulajdonjogának bejegyzését. Kötelezte a III.r. felperest, hogy 30 napon belül fizessen meg az alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 2.500.000 forintot.

Kötelezte az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 2.025.204 forint perköltséget.

Az ítélet jogerőre emelkedését követően megkereste az ingatlanügyi hatóságot, hogy a **település 1i** ....hrsz.-ú ingatlan tulajdoni lapjáról "B" és I.rendű alperes neve ½ - ½ arányú tulajdonjogát, valamint "A" I.r. felperes tartási jogát törölje, egyúttal III.r. felperes 1/1 arányú tulajdonjogát eredeti állapot helyreállítása és öröklés jogcímén jegyezze be.

Ítéletének jogi indokolása szerint a Ptké.1.§-a és 50.§-a alapján az 1959.évi IV.tv. (régi Ptk.) rendelkezései az irányadók a perbeli jogvita eldöntésénél.

Elsődlegesen a peres eljárás időtartama alatt elhunyt "A" felperes, valamint néhai "B" I.r. és II.r. alperesek között 2011.július 8.napján megkötött tartási szerződés cselekvőképtelenség miatti semmisségét vizsgálta hivatalból a 2/2010/VI.28./PK.vélemény IV.pontja alapján.

Álláspontja szerint egyértelmű a régi Ptk.17.§-a körében kialakult bírói gyakorlat abban, hogy a belátási képesség teljes hiányának az adott helyen, időben és körülmények között kell fennállnia. A cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés hiányában a belátási képességet kizáró állapotnak a Ptk. csak akkor tulajdonít jelentőséget, ha az említett állapot folytán az ügyek viteléhez szükséges belátási képesség teljesen hiányzik.

A szerződés érvénytelenségének vizsgálata körében az elsőfokú bíróság nem a néhai "A" valamennyi ügyei viteléhez szükséges belátási képességet, hanem kizárólag a keresettel támadott szerződéssel kapcsolatos belátási képességének hiányát vizsgálta.

Ítélezése alapjául elfogadta "C" igazságügyi pszichiáter szakértő szakvéleményében foglaltakat, amely szerint a szerződéskötéskor "A"-nál az ügyei viteléhez szükséges belátási képesség teljes hiánya nem állapítható meg. Ugyanakkor a szakvélemény rögzítette, hogy néhai "A" skizofrénia betegsége és alacsony intellektusa folytán a tartási szerződés lényeges tartalmát, a szerződésben részletezett szolgáltatás és ellenszolgáltatás mibenlétét tudatával átfogni és érdekeinek megfelelő, a következményeket előrelátó döntést hozni minden bizonnyal nem volt képes.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a szakvélemény 2.pontjában a szakértő a keresettel támadott tartási szerződésre vonatkoztatva azt állapította meg, hogy "A" belátási képessége teljesen hiányzott.

Álláspontja szerint ezt a tényt igazolja a büntető eljárásban keletkezett igazságügyi pszichiáter szakértői szakvélemény és néhai "A" pszichiáter kezelőorvosának és háziorvosának a tanúvallomása is.

A beszerzett igazságügyi orvosszakértői szakvélemény és a kihallgatott tanúk vallomása, valamint az eljárás egyéb adatai alapján tényként rögzítette, hogy "A" skizofrénia betegségét nem csupán az üldöztetés, nagyzasos téveszmének változó intenzitású fennállása jellemezte, hanem a krónikus betegség negatív tünetei is, úgy mint az önállóságra való törekvés hiánya, másokra hagyatkozás, saját érdekei képviselésének gyengesége és az érdeklődés hanyatlása. Elfoglaltságai egyszerű tevékenységben merültek ki, melyeket döntően anyja irányítása mellett végzett. Havi jövedelméről nem rendelkezett önállóan, keresetét édesanyja osztotta be.

A mindennapi rutinfeladatokhoz képest nagyobb horderejű, jelentős felelősséggel bíró döntéshelyzetekben nem önállóan járt el, ezekben anyjára hagyatkozott még idősebb korában is.

A II.r. alpereshez 2011.szeptemberétől 1 éven át írt leveleiben megmutatkoznak alacsony intellektusa mellett krónikus skizofrénia betegségének tünetei.

Az elsőfokú bíróság nem ítélte alaposnak az alpereseknek a szakértői vélemény vitatására vonatkozó érvelését arra hivatkozással, hogy a szakvélemény 1-2.pontja nem kategorikus. Az elsőfokú bíróság ezen alperesi álláspontot nem osztotta, mert a „minden bizonnyal” szóhasználat a szakvélemény kategorikus megállapítására utal. Ugyanakkor ezen szakvéleménnyel összhangban áll a büntető eljárásban keletkezett igazságügyi elmeorvos

szakértői szakvélemény is, amely a néhai felperesen a perbeli szerződés megkötését 2 hónappal megelőzően elvégzett vizsgálatok alapján azt állapította meg, hogy "A" képtelen volt arra, hogy cselekményei következményeit felismerje és ennek a felismerésnek megfelelő magatartást tanúsítson.

Ezt a tényt támasztja alá "D" háziorvos tanúvallomása.

Az elsőfokú bíróság a szerződést szerkesztő ügyvéd "E" tanúvallomását nem tartotta alkalmasnak annak bizonyítására, hogy a szerződés megkötésekor a néhai "A" felperes belátási képessége a szerződés vonatkozásában megtartott volt.

Kiemelte, hogy a pszichiáter kezelőorvos és a háziorvos által tett tanúvallomásból egyértelmű, hogy néhai "A" külső megjelenése és kommunikációja alapján is a vele érintkező személynek egy idő után nyilvánvaló kellett, hogy legyen a szellemi állapota.

A fentiek alapján megállapította, hogy a néhai a szerződés megkötésekor cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen volt, ezért a szerződés semmis.

Kiemelte, hogy a régi Ptk.17.§./3/ bekezdése nem alkalmazható, mivel a szerződést néhai "A" életében megtámadta és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását kérte, és a semmisségre való hivatkozás az ő érdekében történt.

Hivatalból észlelte az elsőfokú bíróság a szerződés jó erkölcsbe ütközését is a Ptk.200.§./2/ bekezdése alapján.

Az elsőfokú bíróság szerint az akarati hibán alapuló megtámadási ok mellett a többlétegyállást követelt meg a jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségi ok megállapítása.

Álláspontja szerint a pszichiátriai betegségben szenvedő, köztudottan alacsony intellektusú, az idegrendszeri folyamatokat érintő mellékhatásokkal járó pszichiátriai kezelés alatt álló, a II.r. alperes iránti érzelmi kötődéstől befolyásolt néhai "A"-val egy olyan tartási szerződés megkötése, amelyben tényként rögzítésre kerül a valójában nem teljesített tartási szolgáltatás, az általános közfelfogás szerint nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik.

Vizsgálta továbbá a Ptk.210.§./1/ bekezdésére alapított szerződés megtámadásának megalapozottságát is.

Tényként rögzítette, hogy a felperes 2011.október 5.napján terjesztette elő keresetlevelét a **Település** 3i Városi Bíróságnál, amelyben másodlagosan a tartási szerződés érvénytelenségének megállapítását és az eredeti állapot helyreállítását kérte. A megtámadás okát tévedésben jelölte meg, bár konkrétan nem nyilatkozott arról, hogy tévedése mely tény, vagy körülmény tekintetében állt fenn. Az előadott tényállás azonban

tartalmazta, hogy a tartási szerződés 3.1.pontjában foglaltak nem fedik a valóságot és az I-II.r. alperesek 2001 óta nem gondozták, anyagilag nem támogatták, 2001-től 2011 közötti időszakban semminemű tartásra nem került sor. Így a 6.000.000 forint tartást nem biztosították részére.

A 2012.november 23.napján megtartott tárgyaláson a néhai jogi képviselője előadta, hogy a szerződéskötéskor tévedésben volt a néhai a 2001-2011 között az I-II.r. alperesek által nyújtott 6.000.000 forint értékű tartás körében.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a szerződés tévedésre alapított megtámadása, tehát a Ptk.236.§./1/ bekezdésében meghatározott határidőn belül megtörtént.

Ezt követően vizsgálta, hogy a 2001-2011 közötti tartás ténylegesen megvalósult-e. E körben széleskörű bizonyítási eljárást folytatott le, meghallgatta a peres felek által bejelentett tanúkat. A tartási szolgáltatással kapcsolatban a tanúk vallomása egymásnak ellentmondó volt, ezért a peres felekkel semmilyen érdekeltségi viszonyban nem álló érdektelen tanúk vallomásának tulajdonított bizonyító erőt. Így "D", "F" és "G", valamint "H", illetve "I" tanúvallomása alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy "A" részére az I-II.r. alperesek a megjelölt időtartam alatt tartást nem nyújtottak.

E vonatkozásban nem tulajdonított bizonyító erőt "E" szerződést készítő ügyvéd tanúvallomásának, mivel az ő nyilatkozata szerint nem a néhai, hanem édesanyja nyilatkozott annak tartalmáról részletesen.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a fenti megállapítást igazolja a II.r. alperes személyes nyilatkozata is, aki egyértelműen elmondta, hogy 2001-ben a néhai és édesanyja semmiféle segítségre és támogatásra nem szorult, jó anyagi körülmények között éltek, ellátták magukat. Ennek ellenére állította az ellenkérelemben részletesen rögzített tartási szolgáltatást.

Mindezen körülményeket együttesen értékelve és mérlegelve az elsőfokú bíróság arra a meggyőződésre jutott, hogy a keresettel támadott szerződésben rögzített 2001-2011 közötti időszakban nyújtott tartási jellegű szolgáltatást az alperesek valójában nem teljesítették.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az igazságügyi pszichiáter szakértői vélemény alátámasztja, hogy néhai "A" pszichés betegsége intellektuális szintje a II.r. alpereshez való érzelmi kötődése hajlamosította arra, hogy az alperesek 2001-2011 közötti tartási szolgáltatását illetően tévedésbe essen.

Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a szerződés megkötését megelőzően nyújtott tartás a szerződésnek általában nem lényeges tartalmi eleme, hiszen az a jövőre nézve keletkeztet tartási kötelezettséget. Ugyanakkor a szerződő felek nyilatkozata alapján megállapította, hogy az alperesi szolgáltatás tényének és értékének a felek jelentőséget tulajdonítottak. Ezért a szerződés megkötését megelőzően teljesített tartás a szerződés olyan lényeges

eleme, amely vonatkozásában az I.r. felperes tévedése a szerződés érvénytelenségét megalapozza. Ezen tévedésnek az alperesek általi felismerése kétségtelen.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az eredeti állapot helyreállításának nem volt akadálya, mivel az alperesek irreverzibilis szolgáltatást nem teljesítettek, illetve nem igazoltak, ezért a Ptk.237.§./1/ bekezdés és az 1/2010/VI.28./Pk.vélemény alapján elrendelte az eredeti állapot helyreállítását a rendelkező részben foglaltak szerint. Egyben kötelezte a felperest a szerződéskötéskor az alperesek által megfizetett 2.500.000 forint visszafizetésére.

Az alperesek által igényelt 6.000.000 forint megfizetésére irányuló kérelemnek nem adott helyt, mivel e szolgáltatást az alperesek nem teljesítették. Ezen túlmenően álláspontja szerint az alperesek által állított 2001-2011 közötti tartás még annak megvalósulása esetén sem a szerződésben vállalt kötelezettségként került teljesítésre. A II.r. alperes személyes nyilatkozatából megállapítható, hogy ez szívességi alapon történt.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperesek fellebbezést nyújtottak be, melyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérték akként, hogy a III.r. felperesnek a II-IV.r. alperesek ellen előterjesztett keresetét az ítéletábra utasítsa el és mentesítse az elsőfokú eljárás költségeinek viselése alól. Egyben a III.r. felperest marasztalja az első- és másodfokú eljárás költségeiben.

Fellebbezésük indokolása szerint - amelyet a másodfokú tárgyaláson kiegészítettek - az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás téves, kirekesztett bizonyítékokat és a meglévő bizonyítékokból téves jogi következtetést vont le.

Elsődlegesen a cselekvőképesség okán megállapított semmisséget vitatta. Álláspontja szerint négy releváns bizonyíték nem került e körben megfelelően értékelésre.

- 1./ 2011.évben a néhai gondokság alá helyezés felülvizsgálata iránti eljárásban olyan orvosszakértői vélemény született, amely kizárólag az egészségi jogok gyakorlásában tartotta indokoltnak a néhai felperes cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezésének fenntartását. Ez a korlátozás a vagyoni viszonyaira nem terjedt ki.
- 2./ Néhai "A" pszichiáter kezelőorvosának vallomása, aki elmondta, hogy "A" „első ránézésre nem tűnhetett úgy, hogy nem ép szellemileg." A belátási képesség teljes hiánya esetén pedig álláspontja szerint ez bárki számára látható kell legyen.
- 3./ A perben kirendelt szakértő véleménye, amelyben a szakértő nem állapította meg néhai "A" belátási képességének teljes hiányát, de a tartási szerződés kapcsán olyan megállapítást tett, hogy „minden bizonnyal nem volt képes". Ez távolról sem kategorikus véleményalkotás, nem teljes bizonyosság, hanem a szakértői

bizonytalanság álláspontja szerint. Ebből a törvényszék helytelen következtetést vont le.

4./ Az elsőfokú bíróság helytelenül értelmezte, és értékelte az okiratot szerkesztő ügyvéd "E" tanúvallomását. Az ügyvéd megtehetette volna, hogy megtagadja a tanúvallomást, de ezt nem tette meg. Amit tanúként elmondott azt az elsőfokú bíróságnak el kellett volna fogadnia, de olyan okból, mint ahogy azt a törvényszék tette álláspontja szerint mellőzésére nem kerülhetett volna sor.

Kiemelte még a régi Ptk.14.§. és a 17.§./3/ bekezdését is. Ez utóbbi jogszabályi rendelkezés alapján indokolt volt a tartási szerződés megkötése, ez néhai "A" érdekében állt az ő állapota miatt. Hangsúlyozta, van olyan kúriai döntés, amely kifejezetten rámutat arra, hogy a Ptk.17.§./3/ bekezdésének fennállása esetén nem lehet semmisnek tekinteni a tartási szerződést.

A jó erkölcsbe ütközés miatti érvénytelenség kapcsán kifejtett érveléssel szemben hivatkozott a Kúria 1990.évi 366.eseti döntésére. Ebből megállapítható, hogy az érzelmi kötődés megtámadási ok és nem a jó erkölcsbe ütközés, mint semmisségi ok. Ezen a címen pedig nem volt megtámadás.

Hivatkozott arra, hogy a régi Ptk.210.§./1/ bekezdése lényeges körülményt ír elő, a tévedés okának fennállása körében. Ez ügyben pedig a törvényszék egyrészt azt fejtette ki, hogy nem ítéli vissza a 6.000.000 forintot, mert nem teljesítettek, másfelől azt fejtette ki, hogy nincs tartási szerződés szempontjából jogi relevanciája a tartási szerződés megkötése előtt teljesített szolgáltatásnak.

Fenntartotta azon álláspontját is, hogy a felperes a megtámadási határidőt elmulasztotta. E körben hivatkozott a 2008.évi 308.számú eseti döntésre, amely szerint a megtámadási ok megváltoztatása esetén a határidő megtartottságát újból kell nézni.

Hangsúlyozta, hogy a korábban nyújtott tartás vonatkozásában az elsőfokú bíróság helytelenül mérlegelte a beszerzett bizonyítékokat és a tanúvallomásokból megalapozatlan következtetést vont le. Nem tisztázódott, hogy ha a törvényszék álláspontja szerint a néhai és édesanyja 2012.őszéig nem szorultak segítségre, akkor mi indokolta 2010.évben "I" házigondozó napi tevékenységét.

Előadta, hogy az ítélet rendelkező része hiányosságokban szenved. Az ítélet fejrésze egyetlen felperest jelöl meg, míg a rendelkező részben III.r. felperes szerepel. Az ítélet elrendeli a szerződéskötést megelőző állapot helyreállítását, azonban a rendelkezés nem felel meg a Ptk.237.§./1/ bekezdésében foglaltaknak, hiszen a III.r. felperes tulajdonjogának bejegyzése nem eredményez eredeti állapotot. A III.r. felperes törvényes örököskénti jogállása jelen perben a vizsgálat tárgyát nem képezte. Az eredeti állapot helyreállítása

körében rendelkezni kell az alperesek javára visszafizetendő összeg után járó Ptk.301.§./1/ bekezdése szerinti késedelmi kamatokról is.

A törvényszék ítéletével nem jelölte meg az alpereseket terhelő egyetemleges marasztalás jogalapját, jogszabályi hivatkozás nincs.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperesek másodfokú perköltségben történő marasztalását kérte.

Azzal érvelt, hogy az elsőfokú bíróság a perben kirendelt szakértő felek által nem kifogásolt, kiegészíteni nem kért szakvéleményére, valamint a peres felek érdekkörén kívül álló objektív tanúk által előadott vallomásaira alapította ítéletét.

Hangsúlyozta, hogy a bíróság a szerződést szerkesztő ügyvéd "E" tanúvallomását megalapozottan mellőzte. A szerződést készítő ügyvéd néhai "A"-nak az agyi állapotával annak ellenére nem volt tisztában, hogy régóta ismerte és köztudomású volt a faluban, hogy a néhait a „falu bolondjaként” emlegették. Amennyiben ez nem így volt akkor a jogi képviselő miért íratta alá néhai "A" édesanyjával néhai "J" vel az okiratot, holott neki semmilyen joga a perbeli ingatlannal, a szerződés tárgyával összefüggésben nem volt.

Érvelése szerint tartási szerződésről van szó, ugyanakkor **Település 2** ahol az eltartók laktak és **Település 1** között 380 km-es távolság van. Ilyen körülmények között miként lehetett volna a tartási szerződést teljesíteni, hiszen fel sem merült a költözés. Ugyanakkor az alperesek semmit nem teljesítettek.

Kiemelten hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a beszerzett igazságügyi orvosszakértői szakvélemény és a kihallgatott tanúk vallomása - különös figyelemmel az ideggyógyász szakorvos és a körzeti orvos nyilatkozata alapján - megalapozottan állapította meg, hogy a néhai belátási képessége a szerződés megkötése időpontjában hiányzott.

A tartási szerződésből az alperesek nem teljesítettek semmit, de a per adatai igazolják, hogy nem is volt rá szüksége "A"-nak. Néhai "A" tévedése abban állt, hogy lényegében pénz nélkül „adta el” az ingatlanát. Álláspontja szerint a megtámadás nem késett el, hiszen a kereseti kérelmében a jogcím feltüntetésre került és az annak alapjául szóló tényeket is határidőben előterjesztette. A 2012.november 23-i tárgyaláson ezen nyilatkozat csak pontosításra került.

Az alperesek fellebbezése az alábbiak szerint nem alapos.



Az ítélet tábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a lefolytatott széleskörű bizonyítási eljárás adatait a Pp.206.§-ában foglalt elveknek megfelelően értékelve megalapozott tényállást állapította meg és az ebből levont jogi következtetése is helytálló. Az ítélet tábla teljes egészében osztotta az elsőfokú bíróságnak az ítélet indokolásában részletesen kifejtett jogi álláspontját és az érdemi döntést helyesnek ítélte. Az alperesek fellebbezésében felhozott érvekre figyelemmel az alábbiakat emeli ki.

#### **A tartási szerződés cselekvőképtelenség miatti semmissége:**

Helyesen hivatkozott az elsőfokú bíróság a régi Ptk.17.§./1/ bekezdése körében kialakult azon bírói gyakorlatra, hogy a belátási képesség hiányának teljesnek kell lennie, de nem kell egyúttal tartósnak bizonyulnia, a jognyilatkozat érvénytelenségéhez elegendő, ha az csak a nyilatkozat megtételekor áll fenn.

A szakirodalom külön hangsúlyt helyez arra, hogy csak akkor lehet a cselekvőképtelen állapotot megállapítani, ha utóbb a belátási képesség hiánya bizonyossággal megállapítható, az ezzel kapcsolatos bizonyításnak mindenre kiterjedőnek kell lennie és nem szorítkozhat csak az orvosszakértői véleményre (BH.1996/465). A bizonyítás értékelése során - kifejezetten nem deklaráltan - egy magasabb mérce is érvényesül (BH.1996/705).

Az egyértelmű bírói gyakorlat szerint a cselekvőképtelen állapot megítélése bírói mérlegelés eredménye, tehát jogkérdés, amelynek alapját az elmebeli állapot, a szellemi képesség megléte vagy hiánya képezi. Utóbbi elsődlegesen olyan szakkérdés (orvosszakértői kérdés), amelynek megítéléséhez szükséges szakértelemmel a bíróság nem rendelkezik. Ezért ahhoz a Pp.177.§./1/ bekezdése alapján indokolt orvosszakértő igénybevétele. Különösen indokolt ez, ha egymásnak ellentmondó perbeli adatok nehezítik meg a kérdés eldöntését (LB.Pfv.II.23.280/1998/7.).

Az elsőfokú bíróság a bírói gyakorlatnak megfelelően járt el akkor, amikor igazságügyi pszichiátriai orvosszakértői szakvéleményt szerzett be, ezen túlmenően meghallgatta néhai "A" háziorvosát "D" t és a pszichiátriai gondozó orvosát "F"et. Ezen túlmenően beszerezte a **Település 3i** Városi Bíróság 3.P.20.162/1990, a 4.P.20.762/2001 és az 5.P.20.709/2010. számú, néhai "A" gondnokság alá helyezésére vonatkozó iratokat. Szintén csatolásra került a **Település 3i** Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya által lefolytatott büntető eljárásban adott igazságügyi pszichiátriai szakvélemény is. Mindezen objektív adatokat az elsőfokú bíróság a tanúvallomásokkal együtt értékelve megalapozottan állapította meg, hogy a néhai beszámítási képessége a szerződés megkötésének időpontjában - 2011.július 8.napján - teljes egészében hiányzott, hiszen a néhai skizofrénia betegsége és alacsony intellektusa folytán a tartási szerződés lényeges tartalmát, a szerződésben részletezett szolgáltatás és

ellenszolgáltatás mibenlétét tudatával átfogni és érdekeinek megfelelő, a következményeket előre látó döntést hozni minden bizonnyal nem volt képes.

Az ítéltábla e vonatkozásban nem osztotta az alperesek azon fellebbezési érvelését, hogy a szakvélemény nem kategorikus, így a néhai belátási képességének a teljes hiánya nem állapítható meg. E körben hivatkoztak arra, hogy 2011.évben a néhait csak cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezte a **Település 3i** Járásbíróság, és kizárólag az egészségügyi jogok gyakorlása vonatkozásában.

A bírói gyakorlat szerint a szakvélemény vonatkozásában nem a 100 %-os bizonyosság a lényeges, hanem elegendő bizonyítás a felperes részéről az, ha nagy valószínűséggel kimondható, hogy a néhai beszámítási képessége a szerződés megkötésének időpontjában teljes egészében hiányzott.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a belátási képesség hiányának az adott helyen, időben és körülmények között kell fennállnia, nem általánosságban véve. A beszerzett igazságügyi orvosszakértői szakvéleményen túlmenően a büntető eljárásban keletkezett igazságügyi pszichiáter szakvélemény is alátámasztja a jelen perben beszerzett szakvéleményt. A perbeli tartási szerződés megkötését megelőzően két hónappal - 2011.május 9.napján - a néhain elvégzett vizsgálat alapján azt állapította meg, hogy "A" képtelen volt arra, hogy cselekménye következményeit felismerje és ennek a felismerésnek megfelelő magatartást tanúsítson. Ezen elsőfokú ítéleti megállapítást támasztja alá "D" háziorvos tanúvallomása is, aki egyértelműen úgy nyilatkozott „az anyagi dolgokat nem volt képes felfogni" (14.sorszámú jegyzőkönyv 10.oldal 3.bekezdése).

Ezen megállapítást erősíti "K" pszichiáter kezelőorvos tanúvallomása is, amely szerint „első találkozásra nem, de többszöri találkozás alapján észlelhető volt, hogy "A"val volt valami probléma. **Település 1**en mindenki tudta, hogy az "A" beteg. Tettek rá olyan megjegyzéseket, hogy nincs egyben a kereke, hogy bolond." (21.számú jegyzőkönyv 4.oldal 2-3.bekezdés).

Az ítéltábla nem osztotta az alpereseknek "E" a szerződést készítő ügyvéd tanúvallomásának mellőzése miatti fellebbezési érvelését sem.

A tanú meghallgatása során elmondta, hogy néhai "A"t régóta ismerte, ennek ellenére az orvosszakértői szakvéleményben rögzített szemmel látható egészségi állapotáról nem volt tudomása, illetve arról sem, hogy korábban cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezték. Azonban elismerte, hogy a szerződéskötéskor a „szót az édesanyja vitte".

Annak ellenére, hogy a megkötött tartási szerződésben néhai "A" édesanyja "J" sem tulajdonjoggal, sem haszonélvezeti joggal nem rendelkezett, az ügyvédi megbízási

szerződésen "A" édesanyjával aláíratott egy nyilatkozatot, hogy a szerződésben foglaltakkal egyetért, az ő és fia akaratát tartalmazza.

Az ítéltábla megítélése szerint ezen nyilatkozat elkészítése is nyilvánvalóan azt igazolja, hogy a szerződést készítő ügyvéd bizonytalan volt a néhai "A" beszámítási képessége vonatkozásában.

Kiemeli az ítéltábla, önmagában az a körülmény, hogy a laikus szerződő fél és az ügyvéd számára nem észlelhető a másik fél cselekvőképtelen állapota, az ügyei viteléhez szükséges belátási képesség hiányát nem kérdőjelezi meg. (BDT.2012.2764.)

Ezért az ügyvéd tanúvallomását megalapozottan mellőzte az elsőfokú bíróság.

Az ítéltábla álláspontja szerint az alperes által hivatkozott régi Ptk.17.§./3/ bekezdése nem alkalmazható, mivel a szerződéskötés körülményeiből nem lehet arra következtetni, hogy a néhai szerződési nyilatkozatai cselekvőképesége esetén is megtette volna. Ennek során azt kellett elbírálni, hogy az adott helyzetben, és az adott körülmények között a néhai a saját szükségleteit helyesen mérte-e fel, képes volt-e a jognyilatkozatának jelentőségét és annak következményeit felfogni.

A bírói gyakorlat szerint a Ptk.17.§./3/ bekezdése tipikusan a mindennapi élet szokásos szükségleteinek kielégítése körében jelentkező, az un. forgalmi ügyletekre vonatkozik. A perbeli tartási szerződés megkötése semmiképpen nem tekinthető a mindennapi élet szokásos ügyletének és nem tekinthető olyan csekély jelentőségű szerződésnek, amely a Ptk.17.§./3/ bekezdése alapján kizárná a szerződés semmisségét (BDT.2012. 2764.).

### **A szerződés jóerkölcsbe ütközése:**

Az ítéltábla megítélése szerint nem alapos az alpereseknek a szerződés jóerkölcsbe ütközésének mellőzésére vonatkozó fellebbezési érvelése sem.

Az elsőfokú bíróság az általa meghivatkozott 2/2010/VI.28./Pk.vélemény 4.pontja értelmében helyesen vizsgálta hivatalból a perbeli tartási szerződés jóerkölcsbe ütközését is.

Megalapozottan állapította meg, hogy a bírói gyakorlat értelmében jóerkölcsbe ütközőnek minősül az a szerződés, amelyet a jogszabály ugyan nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege, vagy azért ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nyilvánvalóan sérti, és ezért az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek minősíti. A jó erkölcs olyan jogi kategória, amelyben a társadalom általános értékítéletét fejezi ki. A szerződés jó erkölcsbe ütközésének megállapítása során nem a szerződő fél érdeksérelmét, hanem azt

kell vizsgálni, hogy maga a jogügylet társadalmilag elítélendő-e (LB. Gfv.VI.31.227/2002/4.).

A fenti kérdés megítélésénél, hogy a szerződés jó erkölcsbe ütközik-e és ez a jó erkölcsbe ütközés a szerződés érvénytelenségét eredményezi-e, objektív és szubjektív elemeket egyaránt figyelembe kell venni. A magatartás szubjektív értékelése a jó erkölcsbe ütközésnek nem önálló eleme, mert a jó erkölcsbe ütköző szerződések tilalma nem a szerződő felek magatartásának, hanem a szerződés tartalmának a kontrollja.

A fentiek alapján megalapozottan jutott arra az álláspontra az elsőfokú bíróság, hogy a pszichiátriai betegségben szenvedő, köztudottan alacsony intellektusú, az idegrendszeri folyamatokat érintő mellékhatásokkal járó pszichiátriai kezelés alatt álló, a II.r. alperes iránti érzelmi kötődésektől befolyásolt néhai "A" olyan tartási szerződést kötött, amelyben a szerződésben rögzített 6.000.000 forint szolgáltatás teljesítésre nem került. Az így létrejött tartási szerződés a közfelfogás szerint elítélendő, tehát nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik.

#### **A tartási szerződés megtámadása tévedés jogcímén:**

Az ítéletábra álláspontja szerint alaptalan az alpereseknek a tévedésre vonatkozó fellebbezési érvelésük is.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes keresetlevelében másodlagosan kérte a tartási szerződés érvénytelenségének megállapítását és jogcímként a tévedést jelölte meg. Konkrétan nem közölte a keresetlevélben, hogy mely tény, vagy körülmény tekintetében áll fenn a tévedése, de a keresetlevélben tett tényelőadásai ezt kifejezetten tartalmazták. Így hivatkozott a szerződés 3.1.pontjában foglaltakra, hogy nem fedti a valóságot, hogy az alperesek 2001. óta gondozták, anyagilag támogatták, 2001-2011 között részére 6.000.000 forint értékben tartást biztosítottak.

Az ítéletábra teljes egészében egyetértett az elsőfokú bíróság azon megalapozott jogi álláspontjával, hogy a tévedés oka már a keresetlevélben megjelölésre került, tehát a felperes a Ptk.236.§./1/ bekezdésében meghatározott 1 éves elévülési határidőt nem késte ki. A 2012.november 23.napján megtartott tárgyaláson a határidőben megtett megtámadási nyilatkozat kizárólag pontosításra került, nem pedig módosításra.

Helyesen hivatkoztak az alperesek arra, ahhoz, hogy a tévedés az érvénytelenség jogkövetkezményét eredményezze szükséges, hogy a tévedés a jogszabályi előírásoknak megfeleljen, lényeges, és a tévedő félnek fel nem róható legyen.

Az, hogy mi minősül lényeges körülménynek, az adott jogviszony függvénye. Általánosságban megállapítható: lényeges az olyan körülmény, amely a közfelfogás szerint alapvetően befolyásolja a felek szerződéses akaratát, amellyel kapcsolatos helyes ismeret birtokában a fél nem vagy nem azzal a tartalommal kötötte volna meg az adott megállapodást. (BDT.2016.114.)

Az ítélet tábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a lefolytatott igen széleskörű bizonyítási eljárás alapján megalapozottan jutott arra az álláspontra, hogy a néhai "B" és a II.r. alperes a szerződésben rögzített időszakban összesen 6.000.000 forint összegű tartást nem biztosított a néhai "A" részére.

Az ítélet tábla e körben teljes egészében osztotta az elsőfokú bíróságnak az ítélet indokolásában kifejtett és részletesen megindokolt álláspontját (ítélet indokolása 12.oldal). Az elsőfokú bíróság a teljesen érdektelen "D" és "K", "G", "H" és "I" tanúk vallomása alapján helyesen jutott arra az álláspontra, hogy az alperesek a néhai részére a szerződésben rögzített időszakban tartási szolgáltatást, illetőleg pénzügyi segítséget nem biztosítottak. Ezen tanúk vallomását támasztja alá az ítélet tábla megítélése szerint a II.r. alperesnek a személyes meghallgatása során megtett nyilatkozata is, amikor elismerte, hogy a néhai és édesanyja „Nagyon jó körülmények között éltek anyukájával együtt kertes házban. Természetes volt, hogy ellátták magukat. Arról, hogy milyen jövedelmük van, nem tudtam. A háztartásban, kertgondozásban külső segítséget nem igényeltek, de én segítettem.” (14.számú jegyzőkönyv 3.oldal 5.bekezdés)

A felperes által becsatolt adásvételi szerződések pedig cáfolták a néhai és édesanyja anyagi rászorultságát.

Így a fenti eljárási adatokat együttesen értékelve az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg, hogy néhai "A"-t pszichés betegsége, alacsony intellektuális szintje és a II.r. alpereshez való érzelmi kötődése hajlamosította arra, hogy a 2001-2011 közötti tartási szolgáltatást illetően tévedésbe essen. Ez a tévedése az ítélet tábla álláspontja szerint lényeges volt, és a néhainak fel nem róható, míg ennek az alperesek általi felismerése egyértelmű.

Az ítélet tábla osztotta az alperesek azon fellebbezési érvelését, hogy az ítélet fejrésze, illetve a rendelkező része pontosításra szorul, mivel nem végrehajtható. Ez azonban az ítélet érdemi helyességét nem érintette.

Néhai "A" és édesanyja "J" a peres eljárás időtartama alatt elhunyt, valamint "B" I.r. alperes szintén elhalálozott. A perbeli jogképességük megszűnt, ezért I.r. felperesként, valamint I.r. alperesként való feltüntetésüket az ítélet tábla a rendelkező részből mellőzte. Erre figyelemmel I.rendű felperes neve felpereskénti megjelölése a helyes.

Helyesen hivatkoztak az alperesek arra, hogy jelen pernek nem képezte tárgyát "L" felperes törvényes örökös-kénti jogállásának a megállapítása. Ezért az ítélet tábla a **település**

1i ....hrsz. ingatlan tulajdoni lapjáról törölni rendelte néhai "B" és II.r. alperes  $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$  arányú tulajdonjogát, valamint néhai "A" tartási jogát is, és egyben megállapította, hogy az ingatlan 1/1 arányban néhai "A" tulajdonaként a hagyatékát képezi. Ezt követően a hagyatéki eljárásban az illetékes közjegyző dönt arról, hogy az ingatlan öröklés jogcímén kinek a tulajdonába kerül.

Az ítéletábra álláspontja szerint az alperesek részére a néhai által átvett 2.500.000 forint visszafizetése körében a Ptk.301.§./1/ bekezdése szerinti késedelmi kamat nem jár, hiszen a felperes jóhiszemű jogalap nélküli birtokosnak tekintendő és a teljesítési határidő lejártáig a szolgáltatás hasznával nem köteles elszámolni (1/2010/VI.28./Pk. vélemény 10.pont).

Az ítéletábra osztotta az alperesek azon fellebbezési érvelését, hogy az alperesek egyetemleges marasztalásának nincs jogalapja, illetve a felperes az alperesek részére nem egyetemlegesen köteles a néhai által átvett 2.500.000 forint visszafizetésére.

"B" volt I.r. alperes 2011.októberében elhunyt, örökösei a gyermekei a III. és IV.r. alperesek egymás közt egyenlő arányban. Így a 2.500.000 forint fele része a II.r. alperest illeti, míg a fennmaradó  $\frac{1}{2}$  rész  $\frac{1}{4}$  -  $\frac{1}{4}$  arányban a III. és a IV.r. alpereseket a Ptk.607.§./2/ bekezdése alapján.

A II-IV.r.alperesek nem egyetemleges kötelezettek, ezért az ítéletábra mellőzte az elsőfokú perkölségben való egyetemleges marasztalásukat akként, hogy a felmerült elsőfokú perkölség  $\frac{1}{2}$  részét a II.r. alperes, míg a fennmaradó perkölséget  $\frac{1}{4}$  -  $\frac{1}{4}$  arányban a III. és IV.r. alperesek kötelesek megfizetni.

Az ítéletábra a fentieknek megfelelően módosította az ingatlanügyi hatóság megkeresését is. Egyben elrendelte a **település 1i** ingatlanra a perfeljegyzés törlését az Inyvtv.64.§./1/ bekezdése alapján azzal, hogy az ingatlan-nyilvántartási eljárásban felmerülő igazgatási szolgáltatási díjat az 1996.évi LXXXV.tv. 32/A.§./1/ bekezdése, illetve 32/E.§./1/ bekezdés d/pontja alapján a felperes köteles megfizetni.

Mindezen indokok alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§./2/ bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A másodfokú eljárásban az alperesek teljes egészében pervesztesek lettek, ezért a Pp.78.§./1/ bekezdése szerint ők kötelesek a felperes felmerült másodfokú perkölségének a megfizetésére, amelynek összegét a 32/2003/VIII.22./IM rendelet 3.§./5/ bekezdése alapján határozta meg.

Győr, 2016.évi május hó 26.napján

Dr.Havasiné dr.Orbán Mária sk.  
a tanács elnöke

Dr.Vass Mária sk.  
előadó bíró

Dr.Szalay Róbert sk.  
bíró

A kiadmány hitelélül:

kiadó